

Vioara lui Enescu – ediția 2016

Continuând proiectul inițiat de George Enescu cu un secol în urmă, acela de a aprinde făclia artei sonore și a servi ca „îndrumător, ducând muzica în cartierele mărginașe, în provincie, la țară”, Gabriel Croitoru și Horia Mihail au susținut un nou turneu sub genericul *Vioara lui Enescu*. Ca și în edițiile precedente, în peregrinările prin localitățile din provincie artiștii au prezentat un program alcătuit din miniaturi instrumentale accesibile marelui public, în timp ce la concertul de gală de la București, repertoriul a cuprins lucrări complexe, în conformitate cu așteptările unui auditoriu avizat. O privire atentă asupra programului de recital ne prilejuiește satisfacția de a regăsi creații interpretate de Enescu în turneele sale; în cartea „George Enescu – consonanțe bănățene”, scrisă de muzicologul Constantin-Tufan Stan și publicată la Editura Eurostampa din Timișoara în 2016 (la 135 de ani de la nașterea orfeului moldav), pe listele cu lucrările cântate de ilustrul înaintaș se află și titlurile incluse în ediția actuală a turneului realizat de Gabriel Croitoru și Horia Mihail.

În deschiderea recitalului din 19 septembrie de la Sala Radio, artiștii au prezentat *Sonata în sol minor, L.140* de Claude Debussy (1917), capodoperă a genului cu valoare testamentară, care, prin inovațiile aduse în domeniul scriiturii instrumentale, prin bogăția expresivă și profunzimea semnificațiilor, constituie o probă de încercare pentru interpreți. Pe parcursul celor trei mișcări contrastante din punctul de vedere al conținutului și al tempo-ului, maeștrii au realizat un impresionant crescendo emoțional, care a evidențiat plenar calitățile fiecăruia și excelența lor colaborare în cadrul duo-ului. În pofida optimismului și sentimentelor pozitive pe care le degajă, muzica exprimă în opinia lui Antoine Golea „voința de supraviețuire, de a învinge destinul” a compozitorului aflat la sfârșitul vieții. Dacă în prima mișcare *Allegro vivo*, interpreții au evocat cu măiestrie cantabilitatea generoasă, profunzimea și caracterul capricios al discursului muzical, în mișcarea lentă *Intermède* (un fel de scherzo-fantezie), ei și-au concentrat atenția asupra explorării sonorității și redării atmosferei poetice infinit de nuanțate. Ultima mișcare, *Finale*, în formă de rondo, a prilejuit artiștilor ocazia de a etala un impresionant evantai de mijloace instrumentale și a crea imagini sonore pline de farmec și impetuozitate. Remarcabilă prin aplombul, fantezia și elanul sentimentelor, interpretarea a entuziasmat spectatorii. Sonata de Debussy a constituit o demonstrație de mobilitate dinamică, de excelență colaborare artistică, de bogăție expresivă și, în sens mai larg, un omagiu adus vieții și nobilelor aspirații umane.

Programul a continuat cu *Sonata a II-a în Re major, opus 94 bis* de Serghei Prokofiev (1944), care constituie o variantă a *Sonatei în Re major pentru flaut și*

pian opus 94, elaborată de compozitor la solicitarea violonistului David Oistrach. Prin intermediul unui dialog cuceritor, ce a îngemănat sinceritatea exprimării și înțelegerea superioară a mesajului muzical, interpreții au pus în valoare noblețea inspirației melodice, ineditul înlănțuirilor armonice, originalitatea procedeelelor compoziționice, diversitatea imaginilor muzicale. Dacă în prima mișcare *Moderato*, artiștii au impresionat prin intensitatea expresivă și dozarea subtilă a dinamicii și agogicii, în *Presto*, au utilizat un adevărat arsenal de mijloace de virtuozitate; a urmat emoționantul *Andante*, cu cantabilitatea lui generoasă, ce a contrastat cu caracterul festiv al finalului plin de vigoare și strălucire, *Allegro con brio*. Prestația de cel mai înalt nivel artistic a evidențiat originalitatea scriiturii instrumentale, noblețea expresivă, claritatea și simplitatea ce caracterizează muzica lui Prokofiev.

A urmat *Poemul pentru vioară și orchestră opus 25* de Ernest Chausson, compus în 1896 (în varianta pentru vioară și pian), care a reprezentat un moment de

Gabriel Croitoru, Horia Mihail

excepțională importanță în cadrul evenimentului artistic. Animați de dorința de a evoca poezia și profunzimea muzicii compozitorului ce a tradus în forme noi vechi frumuseți, interpreții și-au concentrat atenția asupra reliefării bogăției expresive și semantice a lucrării. Ei au realizat o variantă inedită prin diversitatea sonoră și timbrală, prin expresia concentrată și inefabilă. În secțiunea introductivă, pianistul Horia Mihail a întruchipat cu măiestrie calitățile timbrale și coloristice ale orchestrei, a creat o atmosferă magică, marcată de interogații abia șoptite. După intrarea viorii, desfășurarea acțiunii cunoaște numeroase evenimente, în care se produce dinamizarea treptată a discursului muzical. Interpreții au îmbinat în mod creator intuiția cu gândirea muzicală, în scopul evidențierii dramaturgiei lucrării și a multiplelor ei semnificații. În poemul de Chausson, teme muzicale cunosc ipostaze diverse, de la imaginea delicată cu caracter contemplativ din prima secțiune, la tensiunea covârșitoare a momentului culminant și la reflecția filozofică din final. Interpretarea de o subtilitate aparte, a îngemănat firesc grația și forța, imaginile poetice și cele vehemente; lucrarea s-a încheiat într-o atmosferă

misterioasă, meditativă, de o nobilă seninătate. Muzicienii au evocat cu multă sensibilitate și fantezie universul sonor original specific poemului, în care elementele muzicale, poetice și picturale se află într-o simbioză particulară.

În continuare, Gabriel Croitoru și Horia Mihail au prezentat *Rapsodia de concert „Tzigane”* de Maurice Ravel (1924), capodoperă ce fascinează și în prezent interpreții și publicul de pretutindeni. Nu întâmplător Gabriel Croitoru a introdus în program această lucrare pe care Enescu a interpretat-o în nenumărate rânduri în recitalurile susținute în țară. Elaborată în stilul rapsodiilor romantice, în care părțile lente cu caracter improvizatoric alternează cu cele rapide, creația lui Ravel reprezintă o partitură preferată de violoniști, nu numai din punctul de vedere al virtuozității instrumentale și al rafinamentului sonor, ci și din perspectiva conducerii discursului muzical ce cunoaște numeroase libertăți de tempo, contraste de nuanțe și de stări sufletești. De la primele sunete ale secțiunii *Lento*, *quasi cadenza*, la tensiunea ce crește treptat în vârtejul

dansului din *Allegro* și până la apoteoza finală din *Meno vivo*, Gabriel Croitoru a demonstrat că este un maestru al expresiei atât de diverse ca timbralitate și efecte dinamice, al bunului gust, al impetuozității și elanului sentimental. Lucrarea atât de îndrăgită de Enescu, interpretată pe celebra sa vioară *Guarneri del Gesu-Catedrala* de Gabriel Croitoru, a emoționat și entuziasmat publicul de la Sala Radio. Discursul violonistic plin de culoare și insolit a fost susținut printr-un eficient și subtil acompaniment pianistic. Artiștii au etalat o impresionantă fantezie și capacitate de adaptare la cerințele partiturii (respectând indicațiile compozitorului: *esitando*, *accelerando*, *vivo*, *ralletando*), în versiunea fascinantă, plină de vervă și strălucire.

Recitalul s-a încheiat cu splendidul *Studiu în formă de vals* de Camille Saint Saëns-Eugène Ysaÿe, în care muzicienii au transmis o gamă bogată de sentimente, de la interiorizare contemplativă la entuziasm debordant. Ei au realizat o sinteză fericită a idiomului liric, cu cel narativ, dezvoltându-l în același timp un

subtil simț al integrării detaliilor în liniile de forță ale întregului. Cele două instrumente au dialogat, s-au susținut și completat cu mult rafinament; să nu uităm că lucrarea a fost dedicată pianului (care își păstrează un rol important și în aranjamentul pentru vioară și pian). Muzica, al cărei farmec aparte a cucerit auditorii, a transmis o bucurie dionisiacă, asemenea vieții, spontană și irezistibilă. La bis, artiștii au interpretat *Mic marș vienez* de Fritz Kreisler, o miniatură plină de grație, de umor și strălucire.

Rememorând traseele artistice ale lui Enescu pe scenele din țară și din capitală, Gabriel Croitoru și Horia Mihail s-au dovedit a fi demni urmași ai ilustrului muzician român; făcând cunoscută muzica clasică în sate și orașe (unele din ele, fără săli de concert special amenajate), ei au realizat nu doar un scop cultural, ci și o călătorie simbolică în domeniul cunoașterii, al inițierii, al devenirii, al progresului. Prin intermediul muzicii, au dăruit oamenilor bucurie și emoții autentice, îndemnându-i să fie mai buni, mai sinceri, mai generoși.

Carmen MANEA

Un nou CD al compozitoarei Violeta Dinescu: DIARY - lucrări pentru flaut

Pentru Violeta Dinescu (compozitoare de origine română stabilită în Germania) sunetele sunt, totodată, elemente sudate în ființa lăuntrică, dar și mod de ființare adresat modelator sau mărturisitor semenilor. De altfel, după cum însăși declară, nici „nu poate altfel”. „Pentru mine, a compune este ca o suflare în cuprinsul spațial al sunetelor, inspirându-le viață. Deschiderea unei uși către o grădină magică, precum Alice în Țara Minunilor.” Sunt gânduri ce prefațează un inedit CD al autoarei, apărut de curând în Germania sub egida KultuRadio^{bb}.

Intitulat „Diary” (Jurnal), CD-ul cuprinde 14 lucrări având ca instrument protagonist flautul, cântat cu măiestrie de Carin Levine. Conturând diferite tablouri, uneia sau alteia dintre piese, solistei i se alătură cvartetul de corni „Dauprat”, pianistul Stephan Rahn, harpista Cynthia Oppermann, violonista Susanne Zapf. Câteva titluri sugestive din farmecul și varietatea acestui traseu: ciclul de cinci *Blicks (Glimpses)* pentru diferite numere de flaute de mai multe tipuri - articulând misterios-seducătoare

licăriri din lumea sufletului; „Kata” pentru flaut și pian - concentrat pe dualitatea tăcut-netăcut a sunetului; „Auf der Suche nach Mozart” (În căutarea lui Mozart) pentru flaut și harpă - un pelerinaj labirintic în preajma gingașului sunet mozartian; „Ichthys” - ilustrând metaforic simbolul unui angrenaj în „unitatea divină” coparticipată trinitar de chipurile sonore ale flautului ca suflet, violei ca spirit și pianului ca trup.

Ce cred că ne poate motiva, dincolo de prestigiul de netăgăduit al autoarei, să-i ascultăm muzica înscrisă pe acest CD? În primul rând, frumusețea și spectaculozitatea sonorității, relevând complexitatea expresivității familiei de flaute. Apoi, deosebita valență interpretativă a flautistei Carin Levine. În cele din urmă și poate cea mai prețioasă dobândă este să pătrundem magia poveștilor cuprinse în acest „jurnal” orientat spre evocarea unor trăiri sclipind lăuntric din labirintul-joc al vieții, pe un imaginar hotărât între lumină și întuneric, pe care compozitoarea nu doar le mărturisește

ci ni le și adresează - modelator, interogativ, întremător - din perspectiva firescului de a fi și simți prin minunata artă a muzicii. Cu siguranță, ulterior acestui demers de audiție, vom fi învățați să ascultăm altfel, poate mai imaginativ, poate mai profund...

George BALINT

